

Správa o výsledku kontroly hospodárenia s finančnými prostriedkami a nakladania s majetkom v obchodnej spoločnosti založenej mestom v Dopravnom podniku mesta Košice, a.s.

3.2.2011

Kontrolná akcia bola vykonaná na základe Plánu kontrolnej činnosti NKÚ SR na rok 2010.

Účelom kontrolnej akcie bolo preveriť súlad so všeobecne záväznými právnymi predpismi pri hospodárení s verejnými prostriedkami a nakladaní s majetkom.

Predmetom kontroly bolo: charakteristika obchodnej spoločnosti, hospodárenie obchodnej spoločnosti, majetok a záväzky obchodnej spoločnosti, vnútorný kontrolný systém obchodnej spoločnosti.

Kontrola bola vykonaná v Dopravnom podniku mesta Košice, akciová spoločnosť, (ďalej len „DPMK“) za kontrolované obdobie roka 2009.

Počas výkonu kontroly bolo zistené:

1. Charakteristika obchodnej spoločnosti

Kontrolovaný subjekt je obchodnou spoločnosťou, ktorej zakladateľom a jediným akcionárom je mesto Košice. Hlavnou činnosťou je zabezpečovanie pravidelnej mestskej hromadnej dopravy v Košiciach prevádzkovaním troch druhov traktív - električkovej, trolejbusovej a autobusovej.

Kontrolou bolo zistené nedodržanie 90 dňovej lehoty na zápis obchodnej spoločnosti do obchodného registra od jej založenia v zmysle Obchodného zákonníka.

Základné imanie DPMK bolo v roku 2009 znížené o 3,92 eur v dôsledku prechodu na euro a jeho hodnota ku koncu sledovaného roka predstavovala 33 190,00 eur.

2. Hospodárenie obchodnej spoločnosti

Pri uvádzaní informácií v poznámkach k účtovnej závierke zostavenej k 31.12.2009 postupoval kontrolovaný subjekt v rozpore so zákonom o účtovníctve, keď poznámky obsahovali nesprávne číslo vlastného účtu na vedenie drobného dlhodobého hmotného majetku, ktoré nezodpovedalo vnútornej smernici na vedenie účtovníctva v DPMK, obsahovali nesprávnu informáciu o samostatnom bankovom účte na vedenie prevádzkovej dotácie, pričom na tomto účte boli sústredované aj vlastné zdroje DPMK a realizované úhrady všetkých záväzkov spoločnosti a neobsahovali informácie o nesprávne vyfakturovaných a zaúčtovaných nákladoch na právne služby v sume 9 563,95 eur.

DPMK dosiahol z hospodárenia za rok 2009 stratu vo výške 385 065,59 eur, ktorá bola v zmysle uznesenia valného zhromaždenia uhradená z rozpočtu mesta Košice v sume 153 088,00 eur, t.j. do výšky ekonomicky oprávnených nákladov súvisiacich s výkonmi mestskej hromadnej dopravy poskytovanými vo verejnom záujme v roku 2009 podľa zmluvy uzatvorenej s mestom Košice.

Výsledok hospodárenia za rok 2009 bol ovplyvnený stratami hospodárskych stredísk, ktorých činnosti nesúviseli priamo s poskytovaním výkonov vo verejnom záujme spolu v sume 44 518,27 eur, a to stredisko umývacieho centra, ubytovne a chatovej základne.

Na ťarchu nákladov spoločnosti s vplyvom na výsledok hospodárenia za rok 2009 boli vytvorené rezervy na súdny spor v sume 130 500,00 eur týkajúci sa cudzieho majetku, pozemkov vo vlastníctve mesta Košice. V účtovnom období 2007 na ten istý predmet sporu bola v rozpore so zákonom o účtovníctve vytvorená rezerva na ťarchu účtu obstarania dlhodobého hmotného majetku v sume 140 244,31 eur, ktorá skreslovala stav aktív a záväzkov bez preukázania budúceho výdavku súvisiaceho s nadobudnutím vlastníctva sporných pozemkov aj v účtovnej závierke za rok 2009.

Vplyv na výsledok hospodárenia a na verné zobrazenie skutočností, ktoré sú predmetom účtovania v účtovnej závierke podľa zákona o účtovníctve mali nasledovné prípady:

- vyfakturovanie náhrad trov advokáta za vymáhanie pohľadávok voči dlžníkom z postihov za cestovanie bez platného cestovného dokladu za mesiace júl a august 2009 o 9 563,05 eur viac ako zodpovedalo skutočnosti,
- uhradenie nákladov za opravu dažďových zvodov v sume o 62 728,31 eur vyššej ako zodpovedalo faktúre dodávateľa. DPMK nesprávne zaevidoval a uhradil faktúru z dôvodu zámény údajov vyjadrených v eurách s údajmi vyčíslenými v slovenských korunách. Dodávateľ získal bezdôvodné obohatenie na úkor DPMK, z ktorého v čase kontroly vrátil 20 000,00 eur a zostatok sumy je predmetom súdneho vymáhania. Dopad na náklady a hospodársky výsledok roku 2009 po vysporiadaní DPH predstavoval 52 369,01 eur,
- účtovanie technického zhodnotenia dlhodobého hmotného majetku na ťarchu nákladov, ktoré sa týkalo elektroinštalácie dispečerského objektu a elektrickej prípojky pre automat na cestovné lístky spolu v sume 7 046,33 eur,
- nedodržanie časového rozlíšenia poplatkov za telekomunikačné služby v sume 1 373,63 eur,
- tvorba rezerv na súdny spor na ťarchu nákladov v sume 130 500,00 eur, ktorý sa týkal cudzieho majetku (majetku mesta Košice) a uplatňovania nárokov z titulu vyvlastnenia.

Nedodržanie záväzných postupov účtovania bolo zistené v prípadoch účtovania technického zhodnotenia majetku do nákladov a účtovania preddavkov na obstaranie dlhodobého hmotného majetku.

Podmienka zachovávať hospodárnosť a efektívnosť použitia verejných prostriedkov podľa zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy nebola dodržaná pri zabezpečovaní náhradných dielov na autobusy typu Ikarus, keď stanovenie ich ceny nebolo v niektorých prípadoch predmetom verejného obstarávania a pri odsúhlasovaní vykonaných stavebných prác bez porovnania so zmluvou o dielo a so schváleným rozpočtom stavby v prípade stavieb „rekonštrukcia a modernizácia cestno-koľajového prejazdu v križovatke ulíc Watsonova-Komenského“ a „rekonštrukcia električkovej trate most VSS-OC Branisko II. etapa“.

Kontrolovaný subjekt neplnil zmluvnú povinnosť voči mestu Košice ako obstarávateľovi výkonov vo verejnom záujme, keď za rok 2009 nepredložil kvantifikovaný úbytok tržieb, ktorý vznikol z dôvodu osobitného cestovného pre vybrané skupiny obyvateľstva do času ukončenia výkonu kontroly NKÚ SR.

Porušenie zákona o cestovných náhradách bolo zistené v prípade krátenia nárokov zamestnancov na stravné za pracovné cesty na území SR za mesiac apríl 2009 z dôvodu neuplatnenia správnych sadzieb stravného.

DPMK ako zamestnávateľ poskytujúci verejnú dopravu osôb v rozpore so zákonom o dani z príjmov nezahrnul za rok 2009 nepeňažné plnenie poskytované zamestnancom formou zvýhodneného ročného cestovného a prepravného v MHD za cenu osobitnej tarify do zdaniteľných príjmov zamestnancov pre účely ročného zúčtovania preddavkov na daň, resp. do úhrnu príjmov vo vystavenom potvrdení o ním vyplatených príjmoch, v prípadoch keď si zamestnanci podávali daňové priznanie sami. Tým ovplyvnil daňovú povinnosť svojich zamestnancov u dane z príjmov zo závislej činnosti.

DPMK poskytoval v zmysle vlastnej organizačnej smernice „Osobitná tarifa pre zamestnancov DPMK, a.s. a okruh ďalších osôb, ktorý bude prepravovaný za osobitnú tarifu“, vydanéj za účelom zabezpečenia jednotného postupu pri realizácii osobitnej tarify pre poskytovanie zamestnaneckých výhod aj pre zamestnancov dopravcov združených v Združení prevádzkovateľov hromadnej dopravy osôb v mestských aglomeráciách SR, zľavnené ročné cestovné a prepravné v sume 5,00 eur, resp. 20,00 eur za osobu spolu pre 2933 osôb, z toho 1181 zamestnancov.

Do okruhu osôb prepravovaných za osobitnú tarifu patrili zamestnanci, členovia riadiacich orgánov DPMK (predstavenstva, dozornej rady) počas výkonu ich funkcie, dôchodcovia - bývalí zamestnanci, rodinní príslušníci zamestnancov (manžel, manželka, deti) a dôchodcov, vdovy, vdovci, sirotky po zamestnancoch a dôchodcoch, žiaci a uční, ktorí sa pripravujú na povolanie pre potreby DPMK, zamestnanci uvoľnení na výkon funkcie na základe voľby, pokiaľ majú zachovaný pracovný pomer, zamestnanci Združenia prevádzkovateľov hromadnej dopravy osôb v mestských aglomeráciách, zamestnanci právnických a fyzických osôb kooperujúcich a spolupracujúcich s DPMK.

Do skupiny zamestnancov patrili aj funkcionári centrálnych odborových orgánov, Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií SR, Magistrátu mesta Košice (podieľajúcich sa na činnosti DPMK), Krajského dopravného úradu, Košického samosprávneho kraja ako dráhového správneho orgánu.

Napriek negatívnemu finančnému vplyvu na dosiahnuté výnosy, poskytovanie zamestnaneckých výhod podľa osobitnej tarify pre vybrané skupiny osôb, vo vzťahu k službám vo verejnom záujme v rámci zmluvy o výkonoch vo verejnom záujme v mestskej hromadnej doprave v Košiciach na roky 2009 - 2018 a jej dodatku č. 1, upravené nebolo. Predmetná zmluva obsahovala len povinnosť plniť tarifný záväzok podľa platnej „Tarify DPMK, a. s. pre mestskú hromadnú dopravu“.

Kontrolou dokumentácie z použitého postupu verejného obstarávania u nadlimitných zákaziek na obstaranie tovarov, služieb a stavebných prác bolo zistené, že DPMK neplnil povinnosť spracovať správu o každej zákazke, ktorá je súčasťou dokumentácie podľa zákona o verejnom obstarávaní, a to v prípadoch obstarania náhradných dielov a príslušenstva na autobusy typu Karosa rady 900, motorovej nafty a dodávky elektrickej energie na rok 2010, dodávky nízkopodlažných autobusov Citelis, modernizácie električiek.

V prípade obstarania dodávky autobusov a modernizácie električiek rokovacím konaním bez zverejnenia v rozpore so zákonom o verejnom obstarávaní neevidoval odôvodnenie jeho použitia.

Kontrolovaný subjekt ako obstarávateľ nepostupoval postupmi zadávania pre podprahové zákazky na uskutočnenie stavebných prác a tovarov v prípadoch investičných akcií, na ktoré mu bolo z rozpočtu verejného obstarávateľa, t.j. mesta Košice, poskytnutých viac ako 50 % finančných prostriedkov pri naplnení zákonom stanovených finančných limitov, čím porušil zákon o verejnom obstarávaní. Uvedené porušenie zákona bolo zistené v prípadoch zadávania zákaziek na rekonštrukciu a modernizáciu električkovej trate Most VSS - OC Branisko II. etapa s predpokladanou hodnotou zákazky v sume 1 659 696,00 eur (z rozpočtu verejného obstarávateľa bolo poskytnutých 1 160 156,18 eur) a na rekonštrukciu koľajových križovatiek na ulici ČSA - začatie materiálovej prípravy s predpokladanou hodnotou zákazky v sume 496 846,58 eur (z rozpočtu verejného obstarávateľa bolo poskytnutých 460 310,00 eur).

V rozpore so stavebným zákonom v stavebnom denníku stavieb rekonštrukcie a modernizácie cestno-koľajového prejazdu v križovatke ulíc Watsonova-Komenského a rekonštrukcie električkovej trate most VSS-OC Branisko II. etapa neboli zaznamenané zmeny množstva použitého materiálu a dodávky iného druhu materiálu, ktorý nebol uvedený v rozpočte stavby.

Kontrolovaný subjekt vyplatil svojim zamestnancom v roku 2009 podľa kolektívnej zmluvy 13. a 14. plat spolu v sume 554 882,07 eur napriek nepriaznivej ekonomickej situácii, ktorá bola spôsobená vysokou zadlženosťou, nepriaznivým stavom ukazovateľov likvidity, stratovosťou hospodárenia a nepriaznivým podielom založeného majetku z titulu exekučných titulov.

Bez vyodenia primeranej zodpovednosti za používanie majetku DPMK na súkromné účely a za uložené pokuty štátnymi orgánmi z titulu neplnenia oznamovacích povinností boli zaúčtované na ťarchu nákladov škody spôsobené zamestnancami, a to za používanie čítačky so SIM kartou vo svojom voľnom čase na pripojenie na internet s prekročením predplateného limitu v sume 1 294,27 eur (zosobnenie 10 %) a za oneskorené podanie oznámenia colnému úradu v sume 66,38 eur (bez zosobnenia).

3. Majetok a záväzky obchodnej spoločnosti

Kontrolovaný subjekt vykazoval stav nezaradeného majetku k 31.12.2009 na účte obstarania dlhodobého hmotného majetku, ktorý bol obstaraný v predchádzajúcich účtovných obdobiach, v sume 922 639,67 eur. Najväčšie položky tvorili projekty na investičné akcie parkovisko Bardejovská, výstavba trolejbusovej dopravy Námestie MM - KVP a Náhrada za obmedzenie užívania nehnuteľností. V rozpore so zákonom o účtovníctve na účte, na ktorom sa účtuje obstarávaný dlhodobý hmotný majetok a jeho technické zhodnotenie do času jeho uvedenia do užívania, evidoval aj projekt na elektroinštalačné práce v sume 404,97 eur, kde práce boli vykonané v roku 2009 v rámci opráv a údržby.

Kontrolou bol zistený rozdiel medzi podsúvahovou evidenciou majetku prenajatého od mesta Košice, vedenou DPMK a evidenciou vedenou mestom Košice podľa uzatvorených nájomných zmlúv vo výške 1 081 480,85 eur k 31.12.2009, ktorý vznikol z dôvodu časového nesúladu, týkajúceho sa vyradovania majetku.

V rozpore so zákonom o dani z príjmov a internými zásadami neboli tvorené opravné položky k pohľadávkam voči dlžníkom v dvoch prípadoch, keď od doby splatnosti pohľadávok uplynula doba viac ako 12 mesiacov.

Vymožiteľnosť pohľadávok z prepravnej kontroly za rok 2009 dosiahla 6,5 % z evidovanej sumy pohľadávok po odpočítaní nákladov na ich vymáhanie. DPMK nemal vydaný osobitný interný predpis na vymáhanie pohľadávok z prepravnej kontroly.

DPMK mal neúmerne vysoko zabezpečený krátkodobý úver na prevádzkové potreby, ktorý bol čerpaný k 31.12.2009 v sume 455 078,65 eur a v roku 2010 v sume 1 204 921,35 eur, formou založeného hnutelného majetku v sume 3 693 580,00 eur, blankozmenkou a zriadením záložného práva na pohľadávky voči banke.

Inventarizácia majetku a záväzkov k 31.12.2009 nebola vykonaná v súlade so zákonom účtovníctve, keď inventúrne súpisy z inventúr niektorých majetkových účtov neobsahovali zákonom stanovené náležitosti a inventarizačné zápisy neobsahovali porovnanie inventúrou zisteného stavu so stavom účtovným. Pri dokladovej inventúre rezerv a opravných položiek nebola posúdená ich výška a odôvodnenosť, z inventúry niektorých podsúvahových účtov neboli vyhotovené inventúrne súpisy.

DPMK uzavrel zmluvy o poskytovaní služieb záručného a pozáručného servisu a hotline podpory súvisiacich s prevádzkou predajných automatov na cestovné lístky a multifunkčných automatov s nevýhodnými podmienkami, ktoré sa týkali paušálnych poplatkov za záručné opravy. Opodstatnenosť výšky paušálov nebola počas platnosti zmluvy kontrolovaným subjektom prehodnotená. Z dokladov o uplatnených reklamáciách, súvisiacich s prevádzkou týchto zariadení, nebolo možné identifikovať či išlo o záručné opravy, ktoré sa mali podľa zmluvy vykonávať bezplatne, či išlo o údržbu alebo o opravy, na ktoré sa nevzťahovala záruka. Mesačný paušál na jeden predajný automat bol dohodnutý v sume 109,54 eur bez DPH a na multifunkčný automat v sume 76,35 eur bez DPH. Vyšší mesačný poplatok za predajný automat predstavoval kompenzáciu zníženia obstarávacej ceny predajného automatu (zo 6 273,65 eur na 3 319,39 eur), ktorá bola dodávateľom premietnutá do mesačného poplatku za poskytované záručné a pozáručné služby obstaraných predajných automatov, pričom zmluva na uvedené služby bola uzavretá s neobvykle dlhou dobou výpovede 60 mesiacov.

Kontrolou nakladania s majetkom a plnenia povinností vyplývajúcich z uzatvorených nájomných zmlúv s mestom Košice, ktorých predmetom bolo užívanie prenajatého hnutelného a nehnuteľného majetku za účelom vykonávania predmetu činnosti a podnikateľskej činnosti bolo zistené, že DPMK nesplnil povinnosť zabezpečiť poistenie tohto majetku na vlastné náklady a nepreukázal splnenie povinnosti mať predchádzajúci písomný súhlas mesta Košice ako prenajímateľa pri prenechávaní majetku do podnájmu tretím osobám.

Kontrolovaný subjekt nepožadoval od zhotoviteľa úrok z omeškania za nedodržanie termínu realizácie stavby podľa zmluvy o dielo, ktorá sa týkala stavebných úprav v administratívnej budove a v pracovnej hale.

4. Vnútorň kontrolný systém obchodnej spoločnosti

Kontrola NKÚ SR preukázala zlyhanie vnútorných kontrol zavedených kontrolovaným subjektom pri overovaní vecnej a formálnej správnosti dodávateľských faktúr na náhradné diely, za právne služby, pri evidovaní nákladov a úhrad za opravy a udržiavanie a za rekonštrukčné práce, pri odsúhlasovaní stavebných prác a dodávok spolufinancovaných z rozpočtu mesta a pri evidovaní majetku v obstaraní.

Kontrolou bolo identifikované riziko nehospodárnych nákupov u zásob objednávaných nad rámec zmlúv, uzatvorených v rámci verejného obstarávania, riziko dosiahnutia najnižšej ceny na úkor zníženia kvality stavebných prác a dodávok pri využívaní elektronických aukcií na predloženie

nových cien upravených smerom nadol v prípade obstarávania stavebných diel, ktorých cena bola zostavovaná na základe rozpočtu a pri aukcii bola upravovaná cena diela celkom a nie jednotlivé položky schváleného rozpočtu stavby. V súvislosti s vysokou mierou zadlženosti a viacročným obchodno-právnym sporom, ktorý súvisel s vymáhaním pohľadávok z prepravnej kontroly na základe mandátnej zmluvy, bolo identifikované riziko neschopnosti financovať bežnú prevádzkovú činnosť a splácanie úverov voči banke a ohrozenie ekonomickej situácie spoločnosti vysokým stavom založeného majetku.

Zhrnutie

Kontrolou NKÚ SR boli preukázané porušenia viacerých všeobecne záväzných predpisov, a to zákona o účtovníctve, zákona o dani z príjmov, zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy, zákona o verejnom obstarávaní, Obchodného zákonníka, zákona o cestovných náhradách, stavebného zákona, ďalej vnútroorganizačných predpisov DPMK, ako aj podmienok uzatvorených zmlúv týkajúcich sa hospodárskej činnosti.

Porušenie zákona o účtovníctve bolo zistené pri zostavovaní účtovnej závierky a poznámok k účtovnej závierke k 31.12.2009, pri dodržiavaní postupov účtovania a pri inventarizovaní majetku a záväzkov. Skreslenie verného obrazu o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva v účtovnej závierke v oblasti nákladov s dopadom na hospodársky výsledok bolo zistené spolu v sume 200 852,32 eur, v oblasti aktív a pasív v sume 147 290,64 eur.

Nedodržanie zákona o dani z príjmov bolo zistené v súvislosti s poskytovaním zamestnaneckých výhod na základe osobitnej tarify s dopadom na daň z príjmov zo závislej činnosti a s tvorbou opravných položiek k pohľadávkam.

Nedodržanie zákona o verejnom obstarávaní bolo zistené v prípadoch zadávania podprahových zákaziek na tovary, služby a verejné práce, ktoré boli spolufinancované za pomoci finančných prostriedkov z verejných rozpočtov a pri vedení dokumentácie.

Podmienka zachovávať hospodárnosť a efektívnosť použitia verejných prostriedkov z poskytnutej dotácie z rozpočtu mesta podľa zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy nebola dodržiavaná pri obstaraní materiálu, stavebných prác a dodávok.

Kontrolou bolo zistené neplnenie niektorých dohodnutých podmienok zo zmlúv o výkonoch vo verejnom záujme nepredkladaním údajov o úbytku tržieb, z nájomných zmlúv nepoistením prenajatého majetku od mesta a nepreukázaním písomných súhlasov k podnájmu majetku tretím osobám. Nevýhodné zmluvné podmienky boli dohodnuté na vykonávanie záručných opráv predajných automatov na cestovné lístky.

Nedodržanie vnútroorganizačných predpisov bolo zistené pri overovaní účtovných operácií, vedení finančných prostriedkov z dotácie na samostatnom bankovom účte, pri výberových konaniach, vyplácaní mzdových preferencií.

Kontrola identifikovala riziko nevhodných postupov v procese obstarávania tovarov, služieb a stavebných prác a riziko platobnej neschopnosti pri financovaní bežnej činnosti.

Odporúčania na riešenie zistených nedostatkov

NKÚ SR odporúča Mestskému zastupiteľstvu v Košiciach na odstránenie zistených nedostatkov:

- prerokovať zrealnenie majetkovej situácie v súvislosti so sporom o mestské pozemky, v súvislosti s ktorým vykazuje DPMK nesprávne vytvorené účtovné rezervy a skresľuje stav svojich aktív a pasív,
- prehodnotiť vysoký stav investícií DPMK v obstarávaní - projektov z hľadiska reálnosti ich využitia a možnosti spolufinancovania z rozpočtu mesta, aktuálnosti technického riešenia a zámerov rozvoja verejnej dopravy (najmä trolejbusová doprava)
- aktualizovať zmluvu o výkonoch vo verejnom záujme v mestskej hromadnej doprave v Košiciach v zmysle Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady ES č. 1370/2007 o službách

vo verejnom záujme v železničnej a cestnej osobnej doprave so zohľadnením finančného vplyvu uplatňovanej osobitnej tarify a rešpektovania pravidiel uplatniteľných na úhradu za služby vo verejnom záujme.